

Ryckt ur dödens käftar

- påskveckan då livet ställdes på en spets

Jag har fått vara frisk i hela mitt vuxna liv och blir uppskärnad när de inte får bukt med mitt blodtryck trots kraftfull medicinering på sjukhuset. Efter friskförklaring känns det skönt att vara hemma igen, men efter bara 45 minuter svimmar jag mitt i lunchen. Lea ringer 112 och de ber henne behålla luren och följa deras instruktioner tills ambulansen anländer: Andas han, kan du känna pulsen, hur är det med ansiktsfärgen? Försök få ner honom på golvet, och hur hon lyckas med det vet jag inte.

Min livsresa – ett preliminärt bokslut

På Danderyds sjukhus får jag ett fint enskilt rum denna gång. Det ligger på tolfte våningen med magnifik utsikt över tallskogen och den solbelysta Edsviken. Det må låta patetiskt men nu står jag vid fönstret och gör ett bokslut för mitt liv. Å ena sidan känner jag hur mycket jag älskar jorden, livet och storfamiljen och vill leva vidare. Å andra sidan överväldigas jag av en stor tacksamhet för 75 rika år – om detta är slutet?

Mina symptom är en gåta för läkarna. En läkare säger: *Du är den mest undersökta patienten i Västerort, enda felet är att vi inte vet vad som är fel med dig.* Vi sitter hemma i soffan med tända stearinljus, lyssnar på musik och vi dricker vårt kvällste i allsköns ro. Vi lägger oss och jag somnar gott. Efter ett par timmar vaknar jag het i hela kroppen - fryser och skakar om vartannat. Ibland är blodtrycket så högt att mätaren inte kan registrera det.

Vår grundtrygghet eroderas nu månad för månad. Om Lea är vaken och märker att jag går upp om natten frågar hon ängsligt om vi ska till Danderyd? Självt upplever jag sjukdomen som ett vilddjur som slår klorna i mig bakifrån när jag minst anar.

Det finns ett Stockholm som aldrig sover

Den akutresa som etsat sig in starkast ägde rum mitt i natten. Ambulansen börjar rulla i ett lugnt tempo mot Danderyd medan de kopplar in sina instrument och avläser mitt tillstånd. Plötsligt slås blåljusen på och det blir en rivstart. De står i kontakt med ett läkarteam på Hjärtakuten och där hör jag att de befarar att en hjärtinfarkt är på gång. När vi anländer mitt i natten står specialister vid ingången och tar hand om oss direkt.

I ett av sina paradnummer besjunger Frank Sinatra sitt New York – *staden som aldrig sover.* Jag upptäckte att det också finns ett Stockholm som aldrig sover. Mitt i natten tas vi om hand av bästa kompetens. På avdelningar med svårt sjuka rycker personalen ut nätterna igenom så snart ett övervak piper eller en patient trycker på larmknappen. De smyger in i rummen under småtimmarna och tar prover, ger mediciner och sprutor. Utanför landar helikoptrar ibland flera gånger om natten.

Den gåtfulla sjukdomen som gäckar läkarna gör att jag sänds på otaliga remisser och provtagningar. – *Du kanske har en tumör på hypofysen eller binjurarna, men lyckligtvis hade jag inte det. Blodet i urinen kan vara en ledtråd,* men urologen slår fast att det sannolikt beror på överansträngning. *Kanske fläcken på ena lungan är förklaringen?* När en hjärtspecialist sänder mig till kranskärlsröntgen med isotoper får de äntligen napp.

Ett dramatiskt chockbesked

Före undersökningen frågar den kvinnliga läkaren, iklädd sin ”rymddräkt”, om jag tillåter att en annan läkare följer hennes arbete, vilket jag självklart gör. Hon lovar förklara för oss båda vad hon ser den närmaste halvtimmen. Efter fem-tio minuter får jag onda aningar när hon börjar tala så dämpat att jag inte längre hör vad hon säger. När allt är över vänder hon sig direkt till mig med beskedet: *Det här är mycket allvarigare än vad vi kunnat föreställa oss. Tre av dina kranskärl är skadade och ett mycket svårt. Du måste genomgå en bypass-operation så snart som någonsin möjligt.*

Efter läkarteamets möte med en kirurg utlovas mer information. Jag ber Lea komma från Barkarby omgående så att vi båda får lyssna till läkarnas besked och ställa våra frågor. Det är ingen överdrift att vi såg våra liv i ett annat ljus när vi sitter i tunnelbanan på väg hem. Jag börjar genast läsa på nätet vad som väntar:

- Efter nedsövning sågar kirurgen upp bröstbenet och en hjärt-lungmaskin tar över hjärtats och lungornas arbete. Sedan stängs hjärtat av från blodflödet och en kall vätska sprutas in som får det att stanna och kylas ner till 10-15 grader. Därefter tar kirurgen nya blodkärl (i mitt fall från vänstra benet), syr fast dem på kranskärlen och kopplar dem till stora kroppspulsådern så att hjärtat får tillräckligt med syresatt blod. När blodflödet till hjärtat släpps på igen startar det av sig självt. Gradvis stängs hjärt-lungmaskinen av och såret sys igen med ståltråd.

Allt du gör ska in på ”nöjeskontot”

Vid nästa besök hos min hjärtläkare får jag raka besked om tiden fram till operation: Inget gym, ingen gymnastik, inga höga backar och ingen som helst ansträngning - allt jag gör ska in på ”nöjeskontot”. Han skriver ut högre doser och fler mediciner för att förhindra en hjärtinfarkt. Jag måste använda mitt österbottniska ”bondförnuft”, ty om jag tagit alla mediciner hade jag svimmat ganska ofta på grund av för lågt blodtryck.

Den kväll vi firar vår yngre dotter på en grekisk restaurang känner jag att blodtrycket är oroväckande lågt. – *Du är väl inte på väg att svimma?* frågar Lea. Jag vill inte förstöra festkvällen och svarar nej, men svimmar i nästa ögonblick. Jag kvicknar till på en yogamatta på golvet med restaurangchefen böjd över mig. Jag lyckas intala alla att det är OK nu, men när vi njuter av det goda vitlöksbrödet svimmar jag igen. Vår dotter blir förskräckt och inser vilken oro Lea fått leva med i ett års tid. Givetvis blir det en ny akutfärd med ambulans.

Bypass-operation på Thorax-kliniken

Sista dagen hemma är en solig, varm och vacker söndag i början av april. Lea och jag promenerar vid Mälaren. På eftermiddagen kommer döttrarna till ”avskedsfika”. Det ligger ett visst allvar i luften. Vi kramar varandra, jag

vinkar farväl till Lea och sedan kör vår yngre dotter mig till Karolinska. Stämningen är förtätad när vi tar några bilder och säger adjö.

På Thorax-kliniken har patienterna enskilda rum med teve. Efter nyheterna och den invecklade duschproceduren med olika schampo för olika kroppsdelar sover jag gott hela natten. Det är en välkänd kirurg och visselblåsare som ska operera. Efter fyra timmar vaknar jag på intensivavdelningen och kirurgen meddelar familjen att allt gått bra.

Det är ett stort ögonblick att återse vår förstfödda dotter som jobbade på Karolinska när hon kommer i sin "uniform" för att hälsa på mig. Kort därefter anländer Lea och blir generad när jag presenterar henne för personalen som "mitt livs stora 'hit' i 52 år". Jag är delvis kvar "i morfindimmorna" och vet inte vilken dag det är eller hur gammal jag är. Följande natt tror jag att Thorax-kliniken ligger i Luleå, sannolikt därför att den ena sjuksköterskan var från Hemavan och även den andra talade norrländska?

Mitt i natten ser jag två bekymrade läkare överlägga och titta mot mitt håll. De säger att de måste ge mig blod. Ett normalt HB-värde ska vara minst 134, men nu hade mitt störtdykt till 73. – *Vi kan inte ta ansvar för något under 80*, förklarar de. Dessutom visar det sig att jag börjat samla på vätska i kroppen. När jag senare kopplas bort från aggregaten för transport till Danderyd drabbas jag av ett kraftigt förmaksflimmer.

Vid vägs ände på Danderyds sjukhus

I normala fall är en undersökning med ultraljud ingen match, men har man ett stort sår på bröstet som inte får gå upp och kan man inte stödja sig på armarna är det en pärs. Jag beordras att svänga mig i olika lägen och är nära att svimma. Efteråt sitter jag i min rullstol och väntar att någon ska hämta mig. Ett uppsluppet ungt vårdteam passerar förbi med wienerbröd och kaffekannor för att fira något i rummet intill.

Plötsligt kommer en av dem utrusande och formligen skriker i sin mobil att det är en "galning" som mejat ner folk på Drottninggatan. I nästa ögonblick kryllar det av oroliga människor omkring mig som försöker få kontakt med sina barn och familjer. Sjukhuset har försatts i "stabsläge", dvs. personalen får inte gå hem och inga besökare släpps in. Lea är på väg och jag ringer att hon måste vända om hem igen. Vi ser hur polishelikoptrarna hovrar över innerstaden.

Följande dag firar storfamiljen att ett av våra barnbarn fyller 18 år. Samtidigt blir jag så sjuk och svag att jag börjar tvivla på om jag orkar till nästa dag. Jag drabbas av förmaksflimmer och mitt HB har dykt så att personalen beställer två blodpåsar på en gång. Till råga på allt kommer en sköterska med ett skrämmande besked: *Vi har just fått ett provsvar från labbet att din rumskamrat har vinterkräksjuka.*

I tre dygn ligger jag instängd i ett litet rum med endast ett blått plastskynke som skydd mot den smitta som i mitt hälsoläge är livshotande. Jag spritar händerna tills de blir uppsvullna, lila och såriga. Bakom skynket hör jag kräkningar dag och natt och undrar om jag någonsin kommer ut därifrån med livet i behåll?

Visionen om en ny hjältegalan i Globen

Jag beundrar speciellt den äldre kvinnan med samma accent som Zlatan som nätterna igenom tar hand om toabesök och kräkningar på andra sidan skynket. ”Ett, två, tre” räknar de och försöker med gemensamma krafter få upp patienten från sängen inför ett toabesök. Mellan uttryckningarna skuras golvet.

Det var under dessa sömnlösa nätter jag i fantasin började planera en ny hjältegalan i Globen. Ingen anade att den lilla gumman som satt trött och hopkrupen i tunnelbanan följande morgon var en av Stockholmsnattens stora hjältar. Jag tänkte också på olika stämningar i Sverige när det gäller invandrare. Därför tänkte jag mig ett representativt urval av 150 läkare, sjuksköterskor och övrig vårdpersonal på Globens stora scen där man genom deras klädsel kunde se hur många som kom från andra länder.

Jag trodde att den kungliga familjen ville hedra galan med sin närvaro då statsministern höll sitt tacktal till vården. Mot slutet riktar han sig speciellt till invandrarna: *Utan er hängivna insats skulle vården på de flesta av våra sjukhus kollapsa - likaså hemtjänsten*. Zlatan som är van att röra sig i rampljuset i Globen skulle presentera en av Stockholmsnattens dolda hjältar från sin släkts forna hembygd.

Från vinterkräksjuka till Saltsjöbadens Solsida

När de till slut hittade ett enskilt rum åt min medpatient och proven visade att jag inte smittats blev det snabb avfärd till rehabilitering i Saltsjöbaden. Där kändes det som om jag hamnat i ”paradiset” med eget fint rum och utsikt över Baggensfjärden med anrika Grand Hotell som granne. Det var berikande att få lyssna till andra patienters erfarenheter som gått genom liknande sjukdomsförlopp.

Men på skärtorsdag kväll drabbas jag av en obegriplig trötthet. Följande morgon hasar jag mig med rullatorn efter en kopp kaffe och en smörgås. Jag orkar inte äta med de andra utan går tillbaka till mitt rum. Lea hade ringt på morgonen och hört om min extrema trötthet. Det är långt mellan turerna på långfredag och hon ringer igen från Slussen - men får inget svar. Då larmar hon avdelningen.

En sköterska skyndar till rummet och ser mig sitta avsvimnad med frukostbrickan framför mig. Hjärtläkaren tillkallas och hon tror att jag drabbats av en stroke eftersom jag sitter så snett ihopsjunken i stolen. En snabbtest visar att mitt HB sjunkit till katastrofala 63. Då anar man att jag drabbats av en större inre blödning.

När jag vaknar upp liggande på golvet är rummet fullt av vårdpersonal. En akutbil med läkare har tillkallats, ambulanspersonalen har hunnit fram och Salstjödagens vårdteam är där. Enligt journalen kvicknar jag till förvånansvärt snabbt och till allas lättnad kan jag räkna upp mitt personnummer.

När jag bärs ut till ambulansen ser jag Lea komma uppför backen. Det går en våg av värme genom mig, men samtidigt tycker jag så oerhört synd om henne efter allt hon varit med om under året. Hon påstår att mitt ansikte är gulblekt och det står likadant i journalen. Det blir en färd för oss båda till det fjärde sjukhuset i april - Södersjukhuset.

Guds verkstad vid Årstaviken

Jag tas väl om hand på Avdelning 56, men är så fruktansvärt trött. Lea säger gång på gång att jag måste hålla mig vaken, men jag försvinner med jämna mellanrum. Hon trycker på larmet och säger att jag genast måste få en smörgås. I stället kommer de med två påsar blod.

Följande morgon kommer en vänlig sköterska och säger att hon ska köra mig liggande i sängen till gastroskopi. Hon blir förfärad när jag svarar: *Jag ber om ursäkt, men jag orkar inget mer – allra minst svälja några instrument!* Hon vädjar till mig att följa med och ställa mina frågor och uttrycka min oro till vårdteamet däruppe.

När hon rullar in sängen på gastroskopin står läkarteamet beredda att söva ner mig och operera. Två timmar senare vaknar jag med fläskläpp och de ber om ursäkt att de varit så hårdhänta när de tryckt ner instrumenten genom mitt svalg. De menar att de lyckats ”limma igen” ett stort blödande sår på tolvfingertarmen.

Våra döttrar i Lofsdalen följer utvecklingen med växande oro. De ringer och säger att de överväger att avbryta fjällvistelsen och komma till Södersjukhuset. Det förbjuder vi på det bestämdaste. Först senare har vi förstått att vår äldre dotter som själv arbetar i vården hade en mycket klarare bild av mitt utsatta hälsoläge än vad vi själva hade. Att de övervägde att avbryta fjällvistelsen berodde på att majoriteten av de som fyllt 75 år inte överlever vad jag nu genomgår.

Till läkare och övrig personal uttryckte jag min stora tacksamhet. Jag nämnde att jag är teolog och ser dem som medarbetare i ”Guds verkstad” som räddat mitt liv. Några fortsatte sitt arbete som om de inte hört vad jag sagt. Andra blev djupt berörda. Kvinnan som hade ansvaret för avdelningen den natten lade armen om mig och sade: *Jag blir alldeles varm inombords när du talar om oss på detta sätt.*

Så här skrev jag på ett utvärderingspapper vi skulle fylla i: *I mitt livs värsta hälsokris hade jag den stora förmånen att hamna hit till avdelning 56. Jag är imponerad av den professionalitet och djupa respekt för människor jag mött hos er. Jag är teolog och för mig är Södersjukhuset en av Guds verkstäder. Ett stort tack från mig och min hustru Lea.*

Åter i Lofsdalen

Julen 2017 är Lea och jag åter med storfamiljen i fjällen. Solen lyser över vidderna när jag spanner på mig längdskidorna igen. Första dagen testar jag försiktigt med en mil på jämn mark uppe på högfjället. Nästa dag satsar jag på det dubbla och två rejäla backar. Våra döttrar säger att det måste vi fira samma kväll. Solen lyser över de vita vidderna och det känns som ett enda stort nådens mirakel. Påsken 2026 har det blivit nio år och hur jag förvaltat den tiden vill jag berätta i nästa text.

